

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

καὶ τὴν ἐχρονίαν ,ατς΄. Χρίστου τῆ κς΄. ἀπριλλίου ὁ μισερ Μαριν Τελουζιναῖς ὁ υἱὸς τοῦ ρε Οὔγκε, ὁ κύρης τῆς Τύρου καὶ κοντοσταύλης τῶν Ἱεροσολύμων ἐψηφίστην κυβερνούρης τῆς Κύπρου μετὸ θέλημα ὄλους τοὺς περὶ τοῦ αὐθένταις, καὶ ψουμάτους καὶ σορδάτους, ὅπου εὐρίσκουνταν κατὰ τὴν ἡμέραν. Διὰ καλὸν πρόσωπον ὅπου τοὺς ἔδειξεν ὁ κύρης τῆς Τύρου ἐκόμπωσέν τους καὶ ἔβαλέν τους εἰς τοῦτον τὸ κακὸν θέλημα, νὰ πᾶσιν κατὰ πρόσωπα τοῦ καλοῦ τους αὐθέντη χωρὶς καμμίαν ἀφορμὴν τὴν ἐποῖκεν· καὶ μεσὸν τοὺς αὐθένταις τῆς Κύπρου εἶχεν δύο ὅπου δὲν ἦσαν εἰς τὴν βουλήν του, οὐδ’ ἐθέλησαν νὰ ἦναι ποτὲ εἰς τούτην τὴν παραβουλιάν, τουτέστιν, ὁ μισερ Φίλιππε τὲ Ἥμπελὴν συνεσκάρδος τοῦ ρηγάτου τῆς Κύπρου, ὁ ποῖος ἦτον ἀδελφὸς τῆς ρήγαινας τῆς μάνας τοῦ ρηγός, καὶ ὁ μισερ Τζουὰν Ταπιέρη ἐξάδελφος τοῦ ρήγα, ἀδελφότεκνος τῆς ρήγαινας, υἱὸς τῆς ἀδελφῆς της, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ψουμάτοι καὶ σορδάτοι ὅπου δὲν ἐκουβεντιάσαν εἰς τοῦτον τὸ κακόν. Εἶχεν ἕξι μῆνες ὅπου ἐπλημμέλαν ὁ κύρης Τύρου πῶς νὰ τελειώσῃ, καὶ ἐβάλαν του ἀφορμὴν ὅτι ἔπεφτεν ἀπὸ κακὴν ἀρρωστίαν· καὶ ὁ κύρης τῆς Τύρου καὶ ὁ ἀδελφός του ὁ κοντοσταύλης ἤδραν τούτην ἀφορμὴν, ὅτι διὰ τὴν μεγάλην πτωχίαν τὴν εἶχαν, ὅτι ἐξωδιάζαν τὸ δικόν τους ἄπρεπα, καὶ εἶδαν ὅτι ὁ ρήγας ἦτον πλούσιος, γιὰ νὰ πάρουν τὸ ἐδικόν του ἐννοιάστησαν τούτην τὴν παραβουλιάν. Καὶ γροικῶντα κάτινες καβαλλάριδες πιστοὶ τοῦ ρηγός, εἶπαν τὸ πρᾶγμα τοῦ ρηγός· ὁ ρήγας ἦτο πολλὰ καλός, δὲν ἐπίστευσεν τὰ λόγια τους, λαλῶντα: δὲν θέλουν τορμήσει τ’ ἀδερφία μου ποτὲ νὰ μποῦν εἰς τούτην τὴν φαντασίαν. Θεωρῶντα οἱ καβαλλάριδες τὸ πῶς ὁ ρήγας δὲν ἐπίστευσεν, καὶ οἱ καταδίκιοι του ἀναγκάζαν τὸ πρᾶγμα, ἐξ αὐτῶν τους ἐπῆγα κάτινες κρυφὰ εἰς τὸν συνεσκάρδον, ὁ ποῖος ἦτον εἰς τὸ χωργιόν του καὶ δὲν εἶχεν κανένα μαντάτον ἀληθινόν, ὡς γιὸν τοῦτον· καὶ ἔδωκαν τοῦτο ἀληθινὰ νὰ τὸ μάθῃ, παραῦτα ἐξέβην καὶ ἦρτεν εἰς τὴν χώραν, καὶ ἦτον πρὶν τελειωθῆ τὸ κακὸν ἀπὸ μίαν ἡμέραν, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν ρήγα καὶ ἐσύντυχεν μετὴν ἀδελφὴν του τὴν ρή-

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γαινα, και μανθάνοντα ἀληθινὰ πῶς τὸ κατάστησεν ὁ ἀδελφό-
τεκνός του ὁ κύρης τῆς Τύρου νὰ τὸ τελειώσῃ, ἐπάντεχε ὁ
καλὸς αὐθέντης νὰ τοῦ συντύχη καὶ νὰ τοὺς ἀποκόψῃ, καὶ
ἔβαλέν τον εἰς τὴν στράταν τῆς δικαιοσύνης καὶ ὄρκου, καὶ
ἂν γενῆ θέλ' εἴστεν μεγάλην κατηγορία εἰς τὸν κόσμον· ἀμμέ
εἰς κουφοῦ πόρταν ἐσυντύχανεν, τίποτες οὐδὲν ἐφέλεσεν· ἐστρά-
φην εἰς τὸν ρῆγα τὸν ἀδελφότεκνόν του τὸν ρὲ Χαρήν.

Τὴν ἀτὴν τρίτην κς' ἀπρίλην ,ατς'. ἐτελειώθησαν ἡ
βουλαῖς, καὶ ἐπῆγεν ὁ μισὲρ Ἀμαρὴν Τελουζουνία ὁ ἀφέντης
τῆς Τύρου, καὶ ὁ ἀφέντης ὁ Χαμερὴν ὁ κοντοσταύλης τῆς
Κύπρου ὁ ἀδελφός του, καὶ ὁ μισὲρ Παλίαν πρίντζης τῆς Γα-
λιαίας ὁ γαμπρός του, καὶ ὅσοι ἔσαν τῆς βρωμισμένης βουλῆς
εἰς τὸ λουτρόν, καὶ ἐστράφησαν ἔσω του, καὶ ἐφάγαν γιόμαν
ὄλοι ἀντάμα καὶ ἐλούθησαν εἰς τὸ λουτρόν τοῦ σὶρ Χίου Πε-
ριστερῶν, καὶ ἄνταν ἀποφάγαν, ἐπέψε καὶ ἐκράξεν τους ὄλους
τοὺς λιζίους καὶ καβαλλάρους καὶ σορδάτους ὅσοι εὐρίσκουνταν
εἰς τὴν Λευκοσίαν, καὶ ἐβάβαν τους καὶ ὠμόσαν· καὶ ὠμόσαν
μερτικὸν θεληματικῶς, καὶ μερτικὸν χωρὶς τὸ θέλημάν τους·
καὶ ὁ ὄρκος ἐνὶ τοῦτος: Μόνω εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ εὐαγγέ-
λια νὰ βλεπήσω ὡς ὅσον ἦτον ἀφέντης μας, τὸν ἀφέντην τῆς
Τύρου κατὰ πρόσωπα πᾶσα ἀνθρώπου, εὐγάλλοντα τὸ κορμὶν
τοῦ ἀφέντη μας τοῦ ρηγός, τοῦ ποίου εἴμεσθεν κρατούμενοι
μὲ ὄρκον. Καὶ εἰς τοῦτα οὔλα ὁ συνεσκάρδος δὲν ἦτο, καὶ
μανθάνοντά τον, ἐκαβαλλικεῦσεν, καὶ ἡ ἀδελφή του ἡ ρήγαινα
ἡ μητέρα τοῦ ρηγός καὶ ἐπῆγαν ν' ἀποτζακίσουν τὸν υἱὸν τῆς
καὶ τοὺς ἄρχοντες· καὶ ἐμπαίνοντα ἠῦραν οὔλους τοὺς καβαλ-
λάριδες, ψουμάτους, σορδιέριδες πουρτζέζιδες, λιζίους σωρεμένους,
καὶ ἡ ρήγαινα ἐπαρακάλεσέν τους, καὶ ἐκατηγορῆσέν τους νὰ
στραφοῦν ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ ρηγός· καὶ δὲν εἶναι τιμὴ σας,
παρὰ πάντα ἀντροπή σας, καὶ κρίμαν· καὶ πᾶτε κατὰ πρόσωπα
τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀφέντη σας, καὶ βάλλετε τὸ νησὶν τοῦτον
εἰς κατάλον, καὶ ἀνοίγετε τὰ μάτια τοῦ λαοῦ καὶ νὰ ρεβε-
λιάσουν· μηδὲν πᾶτε κατὰ πρόσωπα τοῦ καλοῦ σας ἀφέντη
τοῦ ρηγός καὶ τοὺς ὄρκους σας! Τότε οὔλοι εἶπαν μὲ κακόν,
νὰ πᾶμεν κατὰ πρόσωπα τοῦ ἀφέντη μας! Γροικῶντα ὁ κύρης
τῆς Τύρου ἐσύντυχεν πολλὰ λογία χοντρά τοῦ θείου του τοῦ
συνεσκάρδου, λαλῶντα, τίς σοῦ εἶπε νᾶρτης ἔσω μου, καὶ ζηλώ-

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

νεις ταῖς δουλειαῖς μου! Τότες ὁ συνεσκάρδος, ἀφῆκεν τὴν ρῆ-
γαινὰν ἐκεῖ, καὶ κείνος ἐστράφη ἐὶς τὴν ἀλὴν τοῦ ρηγός, καὶ
ποῖκεν συντροφίαν τοῦ ρηγός, καὶ ἐφοβήθη μὴδὲν βάλλουν χέρι
ἐπάνω του, ὅτι ἐθυμώθησαν. Ἡ ρηγαινὰ ἐκλαῦσεν πολλὰ καὶ
ἐδέρνετον, καὶ τίποτε δὲν ἐφέλεσεν. Ἀκομὶ ὁ μάστρος τοῦ
Σπιταλίου φέρε Τζάκε Τεμιλᾶ ἦτον ἔξω, καὶ τὸ νᾶρτη ἐμη-
νῦσέν του καὶ πῆγεν, καὶ ἐσμίκτην μετὰ τους· ὁ ποῖος ἐδά-
νεισεν τοῦ κυροῦ τοῦς Τύρου μ'. χιλιάδες ἄσπρα τῆς Κύπρου.
Ὅμοίως καὶ ὁ μισερ Τανολάνε ὁ πῖσκοπος τῆς Λεμισοῦ ἐσμίκτη-
την μεσόν τους· καὶ ὁ κύρης τῆς Τύρου εἶχέν τον πολλὰ
ἀκριβόν. Θωρῶντα ἡ ρηγαινὰ ὅτι δὲν ὠφελᾶ καὶ δὲν ἠμπόρε-
σεν νὰ τοὺς ἀποτζακίση, παρὰ σκαντάλον ἐγενίσκετον, ἐστρά-
φην πρὸς τὸν ρηγὰν πολλὰ πικραμένη μὲ κακὴν καρδίαν. Τὴν
αὐτὴν ἡμέραν τὸ ἴσπερὸν ὄλοι ἀντάμα ἐγράψαν εἰς χαρτὶν ταῖς
ἀφορμαῖς τοῦ αὐτοῦ ρηγός, διὰ ταῖς ποίαις ἐκαβαλλικέψαν καὶ
ἦρταν εἰς τὴν ἀλὴν τοῦ ρηγός, καὶ ἐμπῆκαν εἰς τὸ τρυπᾶς
κοντὰ εἰς τὸ κελλὶν τοῦ ρηγός, καὶ ἀνέβην ὁ μισερ Μπαντουῖν
τὲ Ἡμπλὴν εἰς τὸ κελλὶν τοῦ ρηγός ὅπου κείθετον ἀστενής,
καὶ εἶπεν τοῦ ρηγός· ἴδὲ τοὺς ἄρχοντας τοῦ λαοῦ σου ἦλθαν
εἰς αὐτόν σου νὰ συντύχουν! ὁ ρήγας ἐγύρισεν καὶ εἶπεν του·
εἶσαι καὶ σοὺ μὲ τὴν συντροφίαν τους· γιὰ σου! Καὶ ὅτοιμα
ὁ κύρης τῆς Τύρου καὶ οὔλοι ἀντάμα ἐνέβησαν εἰς τὸ κελλὶν
τοῦ ρηγός καὶ ἠῦράν τον ἄρρωστον, καὶ ἀκάθετον εἰς τὸν θρό-
νον καὶ ἕναν ραβδὶν εἰς τὸ χέριν του καὶ ἐκούμπιζεν.

Καὶ μοναῦτα ὄρισεν ὁ κύρης τοῦς Τύρου καὶ ἐδιαβάσαν
τὸ χαρτὶν, καὶ ἐδόθην τοῦ σῖρ Οὔγκε τὲ Ἡμπελὴν νὰ τὸ δια-
βάση ὀμπρὸς τοῦ ρηγός καὶ ὄλου τοῦ λαοῦ· τὸ ὅποῖον χαρτὶν
ἦτον πολλὰ ζητήματα κατὰ πρόσωπα τοῦ ρηγός, κατηγορῶν-
τά του καὶ μέφοντά τον· τὰ ποῖα ζητήματα εἶ πολυζήγητα
νὰ γραπτοῦν, ἀμμὲ τὸ μεγαλείτερον ἐλάλεν, ὅτι ὁ ρήγας ὡς
γίον κυβερνιάζει τὸ ρηγάτον ἐρκέται ζημία, καὶ ὄνταν χρεια-
στῆ θέλει γυρέψειν νὰ πάρη ἀπὸ τοὺς λαῖς· διὰ τοῦτον ἐφάνην
μας ὄλους ἀντάμα καὶ ὠρδινιάσαμεν κυβερνούρην τὸν ἀδελφὸν
τοῦ ρηγός τὸν κύρη τῆς Τύρου, ὡς γίον ἐκεῖνος ὅπου εἶναι κλη-
ρονόμος, καὶ ἐμπαίνει του νὰ γυρέψη τὸ καλὸν τοῦ ρηγάτου.

Ὁ ρήγας ἀπολογήθη καὶ εἶπέν τους· ἐγροίκησα τὸ κακὸν
θέλημαν τὸ ἔχετε μετὰ μου, καὶ ἐγράψετε κεφάλαια ἄπρεπα·

δὲν εἶμαι ἐγὼ ὁ πρῶτος ὅπου ἀρρώστησα· ὅτι ὁ ρὲ Μπατουῖν εἶχεν μεγαλιέτερην ἀστένειαν, ὁ ποῖος ἦτον ρήγας τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ οἱ ἀνθρώποι τοῦ δὲν τοῦ ἐσηκῶσαν τὴν ἀφεντίαν του, ἀμμὲ εἶπαν, ὁ θεὸς ὅπου τοῦ ἔπεψεν τὴν ἀστένειαν δύναται νὰ πέψη καὶ τὴν υἰείαν. Ἀκομὶ γυρέψετε εἰς τὰς Γραφὰς καὶ ναῦρετε, ὅτι ποτὲ δὲν ἐγίνετον εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καμμία βουλή, οὐ καμμία χρῆσις, δίχως τὸ θέλημα τοῦ ρηγός· οὐδὲν ἐξουσίαν ἔχετε νὰ μοῦ σηκώσετε τὴν ἐξουσίαν μου διὰ καμμίαν ἀφορμὴν τὴν ἐγράψετε· καὶ εἴ τις τορμήση καὶ πάγη κατὰ πρόσωπα τοῦ ὄρκου ὅπου μοῦ ἐποίκετε, ἔχω τὸν θεὸν κριτὴν ὅπου θέλει ποίσειν κρίσιν.

Καὶ ὅταν ἐδιάβασεν ὁ μισὲρ Οὐγγε τὲ Ἥμπελῆν τὸ χαρτίν, καὶ ἀπολογήθην ὁ ρήγας ἔμπροσθεν τοὺς αὐθένταις, καὶ τοῦ πόπουλου, τότες ἐξέβησαν ἀπὸ τὸ κελλὶν τοῦ ρηγός, εἰς τοὺς ἡλιακοὺς, καὶ ἐκάτσαν εἰς τὸ παλάτιν τοῦ ρηγός· καὶ(ὁ) κύρης τῆς Τύρου καὶ ὁ κοντοσταύλης ὁ ἀδελφός του, καὶ ὁ μισὲρ Ἐμπαλίαν τὲ Ἥμπελῆν ὁ πρίντζης τῆς Γαλιλαίας, ἐκάτσαν εἰς τὴν αὐτὴν αὐλὴν εἰς τὴν μεγάλην λόντζαν. Καὶ ἔρισεν ὁ κουβερνούρης καὶ ἐδιαλαλῆσαν εἰς τὴν Λευκοσία τὸ πῶς εἶναι κουβερνούρης τοῦ ρηγάτου τῆς Κύπρου, καὶ μηδὲν εἶναι τινὰς ἀπότορμος νὰ σκαλευτῆ ἀπὲ τὸ σπίτιν του νὰ ποίση ταραχὴν· καὶ ὠρισεν καὶ ἐβουλλῶσαν τὸ σύγκριτον καὶ τὴν βόταν ὅπου ἦτον ὁ βίος· καὶ ὠρισεν β' καβαλλάριδες ψουμάτους, τὸν σὶρ Τζουὰν Λετὸρ καὶ τὸν σὶρ Οὐγκε Τεφὰρ νὰ πάρουν τὸν ὄρκον τοὺς πουρζέζιδες τῆς Λευκοσίας· οἱ ποῖοι ἐκάτσαν εἰς τὸν ἅγιον Γεώργιον τῶν Ὀρνιθίων καὶ ἐπῆραν τὸν ὄρκον τοὺς λᾶς τῆς Λευκοσίας διὰ τὸν αὐτὸν κύρη τῆς Τύρου.

Κωνσταντῖνος Ν. Σάθας (επιμ.), *Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, τόμος Β': χρονογράφοι βασιλείου Κύπρου*, Τύποις του Χρόνου, Βενετία 1873, σ. 53-409.